

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 – 18 ЖОВТНЯ 2023 р.

«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»

м. Одеса

УДК 330.34:005.35(477"20")

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. – 663 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Козак К.Б. - д-р екон. наук, професор, директор ННІПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНТУ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Баранюк Х.О. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д. – к.е.н., доц., Волкова А.Ю. – ас., Мільчева В.В. - PhD, доц., Новикова В.С.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

РУЙНУВАННЯ КАХОВСЬКОЇ ДАМБИ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТУРИЗМУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Петрушенко М.М., д.е.н., професор
Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Світова спільнота чітко визначає екологічну катастрофу, спричинену діями російського агресора в Україні 6 червня 2023 року, як екоцид. Йдеться про руйнування Каховської дамби на Дніпрі в південній частині України, що призвело до сотень смертей, руйнування міст і сіл, затоплення тисяч квадратних кілометрів території, в тому числі сільськогосподарських і рекреаційних земель, а також заповідників і парків національного та світового значення. Водний потік, забруднений нафтою, хімікатами та іншими забруднювачами, не залишив шансів цілим екосистемам від Нової Каховки до узбережжя Чорного моря (Gigova, 2023). Поряд з екологічними наслідками, екоцид має негативні соціальні наслідки для людей, які проживають в районі Каховського водосховища, яке вже перебуває у стані постійної небезпеки через дії російського агресора (Vogarov, 2023).

Висвітлення питань безпеки в цьому дослідженні потребує посилення на джерела, пов'язані з так званими екологічними конфліктами (наприклад, Diehl, 2001; Avilés Irahola et al., 2022), які в поєднанні з економічними чинниками формують розуміння економіко-екологічних конфліктів. Економіко-екологічні конфлікти формуються під впливом економічних, політичних, соціокультурних та інших чинників, і в ситуації протиріччя та протиборства. У широкому розумінні сфера, в якій відбуваються ці конфлікти, є надзвичайно масштабною та багаторівневою, а також неоднорідною за характером своїх складових. А отже, щоб кількісно оцінити еколого-економічні конфлікти, наприклад, розмір збитків або, можливо, наслідки їх дії, – необхідно, принаймні, визначити, по-перше, рамки, поза якими конфлікти втрачають свою дію або не розглядаються як такі, і, по-друге, учасників та їхні інтереси.

За словами міністра охорони навколишнього природного середовища України Руслана Стрільця, внаслідок руйнування дамби в Чорне море потраплять тони нафти та сміття (у Каховському водосховищі було близько 18 кубічних кілометрів води). На шляху до моря знищуються екосистеми з різним природоохоронним статусом, зокрема ті, що входять до Смарагдової мережі Європи (EcoZagroza, 2023).

Величезних збитків зазнав український туризм і рекреація. Були підтоплені об'єкти культурно-історичної спадщини, зони природного відпочинку, екологічного туризму, курорти. Ситуація складна, оскільки більшість цих об'єктів розташовані на території, окупованій російським агресором. Так, під загрозою повного або часткового знищення знаходяться: стародавнє місто Олешня за кілька кілометрів від Херсона,

пам'ятка архітектури Очаківська брама, солоні рожеві озера, скіфська фортеця біля села Тягинка, а також Кінбурнська коса на території Чорноморського біосферного заповідника. Це лише невеликий перелік, який підтверджує катастрофічні наслідки екоциду (Ukraine, 2023).

Близько двохсот кілометрів природних парків і зон відпочинку, так званих Нижньодніпровських пісків, постраждали внаслідок екоциду. Окрім Нижньодніпровського природного парку та Чорноморського біосферного заповідника, це такі об'єкти, як:

- національний природний парк «Олешківські піски»;
- зоопарк Казкова Діброва;
- Трубецькі водоспади в с. Козацьке;
- пляжі від Херсона до Одеси і далі узбережжям до Румунії;
- бази зеленого туризму в пониззі Дніпра;
- санаторій «Гопри» м. Гола Пристань.

Також постраждали об'єкти культурної спадщини, зокрема (Oleskiw, 2023):

- набережна та яхт-клуб у Херсоні;
- палац культури, Кам'яна Ротонда, Літній театр та інші споруди в місті Нова Каховка;
- храм святого праведного Петра Калнишевського в селі Геройське;
- Корсунський монастир та Свято-Георгіївська церква в селі Мала Кардашинка та багато інших.

Значно менше постраждав правий берег Дніпра, але тут ситуація з ерозією ускладнилася, зокрема в таких населених пунктах, як Золотий Мис, Широка Балка, Червоний Маяк та ін. Поряд із затопленням, мінування території Херсонської області є великою проблемою в контексті безпеки (Lutsenko & Yakovenko, 2023).

Зміст ключових компонентів SWOT-аналізу, що стосуються блакитного росту та безпеки туризму, в повоєнній Україні, зокрема відновлення постраждалих від екоциду територій, за проектами в межах Плану реконструкції України (згідно з Ukraine, 2022), є таким:

- можливості:
 - країни ЄС зацікавлені в інвестиціях в Україну та наданні допомоги у відбудові держави від наслідків війни;
 - відновлення зруйнованої інфраструктури та структурна перебудова національної економіки;
 - залучення стейкхолдерів до розробки цифрових інструментів у галузі, зокрема для оперативного збору даних;
 - створення Фонду підтримки індустрії туризму;
- погрози:
 - виснаження (виснаження) та погіршення якості природних ресурсів;
 - незворотна міграція населення, особливо молоді;

- зниження рівня життя та платоспроможності населення;
- скорочення бюджетів усіх рівнів;
- ризик повторного пошкодження та руйнування;
- відсутність туристичних потоків в Україну;
- високий рівень небезпеки перебування в багатьох регіонах країни через війну та її наслідки;
- заборона польотів у повітряному просторі України;
- сильні сторони:
 - реформа державного управління як основа для здійснення інших реформ у галузі, проникнення екологічної політики в економіку та політику та забезпечення Зеленого курсу відновлення країни;
 - відновлення інфраструктури з використанням сучасних проектних рішень, матеріалів і технологій;
 - створення нового позитивного іміджу країни;
 - розробка та реалізація проекту «Шляхами війни», який на початкових етапах передбачає збереження значущих об'єктів, які постраждали від бойових дій, або певним чином відіграли важливу роль у війні;
- слабкі сторони:
 - обмеженість фінансових ресурсів;
 - обмежена мережа туристичної інформації;
 - застаріла система класифікації за категоріями готелів та інших засобів розміщення тощо.

Література

1. Avilés Irahola, D., Mora-Motta, A., Barbosa Pereira, A. et al. (2022). Integrating scientific and local knowledge to address environmental conflicts: the role of academia. *Human Ecology*, 50, 911-923.
2. Bogarov, G. (2023, July 31). The scientist assesses the consequences of the destruction of the Kakhovka reservoir. *HiTech Expert*. 31.07.2023. [in Ukrainian]
3. Diehl, P. (2001). *Environmental conflict: An anthology* (1st ed.). Routledge.
4. EcoZagroza. Official resource of the Ministry of Environment of Ukraine. (2023, June 14).
5. Gigova, R. (2023, July 3). Russia is accused of 'ecocide' in Ukraine. But what does that mean? *CNN*.
6. Lutsenko, Ye., Yakovenko, K. (2023, June 7). Museum, archaeological monuments and zoo: what is at risk after the explosion of Kakhovka HPP. *Public. Culture*. [in Ukrainian]
7. Oleskiv, M. (2023, June 12). What are the chances of preserving and restoring cultural monuments in the Kherson region – head of the State Tourism Development Agency. *Public. Culture*. [in Ukrainian]

8. Ukraine Recovery Plan (2022). National Council for the Recovery of Ukraine from the War.

9. Ukraine releases list of landmarks affected by russian destruction of Kakhovka Dam. (2023, June 9). The New Voice of Ukraine.

НАТБ ОННУ

79.	Смокова Т.М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ ЗЕРНОВИХ.....	283
80.	Кривоногова І.Г., Мужайло В.Д. ІННОВАЦІЙНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РИНКОВОЇ АДАПТАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	287
81.	Спаський І.Д. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ КОГНІТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	290
82.	Богданов О.О. ФАКТОРИ ВИБОРУ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ У БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	293
83.	Мартиросян І.А., Гарбажій К.С. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСНИХ КОНСЕРВІВ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ.....	298
84.	Крупіна Н.А. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГОТЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ..	301
85.	Голубева О.Б. ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ВОЕНОГО СТАНУ	304
86.	Тарануха О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ РОЛІ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ ЗЕРНОМ.....	308
87.	Атамась Г.П., Мішин Є.О. ФІНАНСОВО – ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	311
88.	Заболотна О.С., Шишлюк В.Р. КОНТРОЛІНГ, ЯК МЕТОД СИСТЕМОГО УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	315
89.	Згадова Н.С., Тимченко В.В. ЕКОНОМІЧНІ ВЕКТОРИ БЕЗПЕКИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	318
90.	Кравченко Ю.І. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ.....	322
91.	Петрушенко М.М. РУЙНУВАННЯ КАХОВСЬКОЇ ДАМБИ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТУРИЗМУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ.....	325
92.	Рашевський А.В., Рашевський А.В. АНАЛІЗ СТАНУ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	329